

Rīgā
21.12.2020. Nr. TET-K-20-11141

**Sabiedrisko pakalpojumu
regulēšanas komisijai
Ūnijas ielā 45
LV-1039**

Par konsultāciju dokumentu

Esam iepazinušies ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk - Regulators) publicēto konsultāciju dokumentu Par pietiekamas cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē (turpmāk - Metodika) un izsakām sekojošus komentārus un priekšlikumus.

1. Metodikā definēts termins “modelētais komersants”. Lūdzam labot termina definīciju, jo tā neatbilst būtībai. “Spēja rentabli sniegt mazumtirdzniecības pakalpojumus” nav skaitlis, ko iespējams aprēķināt. Pēc Metodikas 14.punktā noteiktā, aprēķināta tiek “starpība starp modelētā komersanta ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu”. Attiecīgi ir labojams termina “modelētais komersants” definējums: “modelētais komersants – Regulatora modelēts alternatīvais komersants, kuram Regulators, izmantojot REO metodi, aprēķina starpību starp modelētā komersanta ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu.”
2. Iebilstam Metodikas 4.1.punktam, kas automātiski kvalificē kā vadošos pakalpojumus visus tos, kuru kopējais galalietotāju skaits uz iepriekšējā kalendārā gada 31.decembri bija vismaz 85%. Šāda pieeja neatbilst ne Eiropas Komisijas Ieteikumam 2013/466/ES¹, ne Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādes BEREC dokumentam BoR (14) 190². Saskaņā ar šiem dokumentiem, cenu starpības pārbaude veicama tikai būtiskākajiem mazumtirdzniecības pamatproduktiem (*flagship products*), kas tiek noteikti pamatojoties uz pašreizējiem un prognozētajiem tirgus novērojumiem. Uzskatām, ka par pamatproduktiem nosakāmi tikai tarifu plāni ar vislielāko galalietotāju skaitu. Lūdzam Metodikā noteikt, ka par vadošo produktu tiek noteikti tikai tarifu plāni ar vislielāko galalietotāju skaitu: “4.1. nosaka mazumtirdzniecībā sniegto tarifu plānus ar vislielāko galalietotāju skaitu (turpmāk – vadošie pakalpojumi), katrā no šīm elektronisko sakaru pakalpojumu grupām:”.
3. Iebilstam, ka metodikas Metodikas 4.1.1.punktā iekļauti tarifu plāni tikai balss telefonijas pakalpojumam. Balss telefonijas pakalpojumu mazumtirdzniecības tirgū ir atzīta efektīva konkurence un nav pamata cenu starpības pārbaudei. Lūdzam svītrot no Metodikas 4.1.1.punkta tarifu plānus, kuros iekļauts tikai balss telefonijas pakalpojums.
4. Iebilstam, ka metodikas Metodikas 4.1.3.punktā iekļauti tarifu plāni tikai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumam. Televīzijas programmu izplatīšanas

¹ Eiropas Komisijas Ieteikums par saskanīgiem nediskriminēšanas pienākumiem un izmaksu aprēķināšanas metodēm, lai veicinātu konkurenci un uzlabotu ieguldījumu vidi platjoslas pakalpojumu jomā (2013/466/ES)

² BEREC Guidance on the regulatory accounting approach to the economic replicability test (i.e. ex-ante/sector specific margin squeeze tests)

mazumtirdzniecības tirgū ir efektīva konkurence un nav pamata cenu starpības pārbaudei. Lūdzam svītrot no Metodikas 4.1.3.punkta tarifu plānus, kuros iekļauts tikai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojums.

5. Metodikas 4.punktā ir pakalpojumu grupas, kurās ir ietverts televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojums. Tet pakalpojumu komplektos nav "tīra" televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojuma - Tet televīzijas pakalpojums vienmēr ietver arī saturu un maksu par to. Ņemot vērā minēto, mums iespējams būs apgrūtināti sniegt precīzu ieņēmumu informāciju par vadošajiem pakalpojumiem, kas ietver televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu (neskaitot ieņēmumus par saturu).
6. Kā jau esam informējuši Regulatoru, tad Tet nemēra ne individuālu pieslēgumu, ne konkrētu pakalpojumu pārraides ātrumu un šādu mērījumu ieviešana nav iespējama. Tet nemēra arī ne kopējo vislielākās stundas noslodzi, ne noslodzi, kas paliek Tet tīklā un šādu mērījumu ieviešana nav iespējama. Tāpēc Metodikas 5.1.5.punktā minēto vidējo pieslēguma ātrumu un Metodikas 5.4.punktā minēto vislielākās noslodzes stundas korekciju varēsim noteikt tikai aptuveni. Lūdzam izteikt 5.1.5.punktu sekojoši: "5.1.5. aptuveno pieslēguma ātrumu, kāds vidēji nodrošināts vislielākās noslodzes stundās, procentos no elektronisko sakaru pakalpojumu līgumā noteiktā pieslēguma ātruma diapazona augšējās robežvērtības;". Lūdzam izteikt 5.4.punktu sekojoši: "5.4.aptuveno vislielākās noslodzes stundas korekciju;".
7. Kā jau esam informējuši Regulatoru, tad Tet nemēra ne kopējo vislielākās stundas noslodzi, ne noslodzi, kas paliek Tet tīklā un šādu mērījumu ieviešana nav iespējama, tad Metodikas 5.4.punktā minēto vislielākās noslodzes stundas korekciju varēsim noteikt tikai aptuveni. Lūdzam izteikt 5.4.punktu sekojoši: "5.4.aptuveno vislielākās noslodzes stundas korekciju;".
8. Ierosinām Metodikas 5.5.punktu labot un izteikt sekojoši: "5.5. jaunu FTTH GPON piekļuves līniju īpatsvaru – cik procenti no visām esošajām regulētā komersanta FTTH GPON abonentlīnijām ir ierīkotas pēdējo 12 mēnešu laikā;".
9. Metodikas 9.2.punktā noteiktais termiņš (30 dienas) ir nepietiekams, lai sagatavotu un iesniegtu visu Metodikā noteikto informāciju. Lūdzam Regulatoru Metodikas 9.2.punktā noteikt tādu pašu termiņu kā 9.1.punktā - trīs mēneši.
10. Konsultācijas gaitā Tet uzdeva jautājumu par Metodikas 15.1.punktu par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanu un saņēma atbildi: "Metodikas 15.1.punktā minētais vairumtirdzniecības aprēķins tiek veikts summējot kopā visu to SIA "Tet" pamatpiedāvājumā minēto vairumtirdzniecības piekļuves elementu tarifus, kuri nepieciešami katra konkrētā vadošā pakalpojuma sniegšanai mazumtirdzniecībā un par kuriem komersants norēķinās ar SIA "Tet". Lūdzam 15.1.punktu papildināt atbilstoši Regulatora atbildei: "15.1. regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifi katram vadošajam pakalpojumam, summējot kopā visu to regulētā komersanta pamatpiedāvājumā minēto vairumtirdzniecības piekļuves elementu tarifus, kuri nepieciešami katra konkrētā vadošā pakalpojuma sniegšanai mazumtirdzniecībā;".
11. Ieteikums 2013/466/ES un BEREC dokuments BoR (14) 190 nosaka, ka Regulatoram aprēķinā jāizmanto piemērotākie regulētie ieguldījumi (vairumtirdzniecības pakalpojumi), kurus izmanto vai saskaņā ar prognozēm izmantos alternatīvie komersanti. Atbilstoši ir nepieciešams papildināt Metodikas 16.punktu (kā tas ir patreiz spēkā esošās metodikas 9.punktā): "16. Regulators, nosakot atbilstošo regulētā vairumtirdzniecības pakalpojuma tarifu, ņem vērā tikai to regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu elementu tarifus, par kuriem modelētais komersants maksā regulētajam komersantam. Ja vairumtirdzniecības pakalpojuma tarifu var aprēķināt, izvēloties piekļuves elementus ar dažādiem tarifiem, dažādus tehniskos risinājumus, vai vairumtirdzniecības cena mainās atkarībā no pakalpojuma galalietotāju skaita, tad Regulators aprēķinā izmanto to pakalpojumu, kuru praksē visvairāk izmanto alternatīvie komersanti vai arī lētāko iespējamo vairumtirdzniecības pakalpojumu. Regulators regulētā vairumtirdzniecības pakalpojuma tarifā ietver periodiskas

un vienreizējas maksas, kā arī maksas par savienojumiem, pakalpojumu nodrošināšanu un atcelšanu u.c. Regulators vienreizējās maksas diskontē un sadala attiecīgajā laika periodā pa mēnešiem.”

12. Iebilstam, ka Metodika paredz izmantot REO metodi. Veicot izmaksu aprēķinu saskaņā ar to, pakārtotās relatīvās izmaksas būs lielākas, kā izmantojot “vienlīdz efektīva konkurenta” metodi. Ieteikums 2013/466/ES nosaka, ka Regulatoriem būtu jāizmanto “vienlīdz efektīva konkurenta” metode (EEO metode - *equally efficient operator*), jo šīs metodes izmantošana atbalsta regulētā komersanta investīcijas nākamās paaudzes piekļuves tīklā un pakalpojumu inovācijas.
13. Ieteikums 2013/466/ES nosaka, ka ekonomiskās pārņemamības pārbaudē Regulatoram jānoskaidro vai alternatīvas piekļuves prasītāji var ekonomiski atkārtot regulētā operatora nodrošināto pakārtoto piedāvājumu, izmantojot pieejamo regulēto vairumtirdzniecības ieguldījumu. Tāpēc iebilstam, ka Metodikas 23.punkts ļauj ieņēmumu aprēķināšanai izmantot citus informācijas un datu avotus, piemēram, alternatīvo komersantu sniegtos datus vai tirgus datus. Cenu starpības aprēķinā ieņēmumu aprēķināšanā jāizmanto Regulētā komersanta dati, lūdzam svītrot Metodikas 23.punktu.
14. Aprēķinot regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu tarifu vadošajam pakalpojumam, Regulators drīkst izmantot tikai tos regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus, kas nepieciešami mazumtirdzniecības pakalpojuma nodrošināšanai. Citu pakalpojumu vai risinājumu izmantošana nav atļaujama, jo mākslīgi palielina izmaksas. Lūdzam Metodikas 42.punktu papildināt sekojoši: “42.Regulators identificē un aprēķinā izmanto mazumtirdzniecības pakalpojumiem tikai nepieciešamos regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus, elektronisko sakaru tīkla ieguldījumus un citus nepieciešamos modelētā komersanta ieguldījumus. Regulators nosaka atbilstošās pakārtotās izmaksas, kas rodas, lai sniegtu šo mazumtirdzniecības pakalpojumu.”
15. Iebilstam, ka modelētā komersanta pašu elektronisko sakaru tīkla izmaksās ietver iekārtas kopīgas izvietojanas vietā (26.2.punkts), jo Konsultāciju dokumenta (KD) 2.pielikumā paredzēts, ka komersants izmanto Tet aktīvos atvilces pakalpojumus un šajā gadījumā komersantam nav nepieciešama nekāda iekārtu kopīga izvietojana.
16. Iebilstam, ka modelētā komersanta pašu elektronisko sakaru tīkla izmaksās ietver atvilci (26.4.punkts), jo Konsultāciju dokumenta (KD) 2.pielikumā paredzēts, ka komersants izmanto Tet aktīvos atvilces pakalpojumus un šajā gadījumā nav nekādu komersanta paša tīkla izmaksu atvilcei, kā tas būtu kabeļu kanalizācijas izmantošanā atvilcei.
17. Ieteikums 2013/466/ES nosaka, ka Regulatoram jāveic tikai viena līmeņa pārbaude, t.i., starp mazumtirdzniecības pakalpojumiem un atbilstīgāko piekļuves variantu attiecībā uz piekļuves prasītājiem. Attiecīgi lūdzam papildināt 33.punktu: “33. Regulators, aprēķinot Cenu starpību vadošajam pakalpojumam, izvēlas tikai vienu atbilstošāko no šiem piekļuves veidiem: ...”.
18. Metodikas 33.punktā rakstīts: “... izvēlas tikai šos konkrētā tirgus regulētos vairumtirdzniecības pakalpojumus”. Lūdzam mainīt redakciju, jo apakšpunktos uzskaitītie nav pakalpojumi, bet piekļuves veidi: “... izvēlas tikai vienu no šiem piekļuves veidiem”.
19. Metodikā nav noteikti vairāki būtiski parametri (piem. vienlaicīguma koeficients, mazumtirdzniecības uzcenojums, netiešo investīciju uzcenojums, kopīgo izmaksu uzcenojums), kas tiek izmantoti aprēķinā un nav arī noteikts to noteikšanas regulējums. Tādēļ metodika un arī konsultācija ir uzskatāma par nepilnīgu, jo nav dota iespēja pilnvērtīgi spriest par sagaidāmo aprēķinu un izteikt komentārus par aprēķinā izmantoto parametru vērtībām. Ja aprēķina parametri vai to noteikšana nav iekļauta Metodikā, tad tas nozīmē, ka Regulators veicot aprēķinu, var patvaļīgi brīvi izvēlēties parametru vērtības un šādā gadījumā aprēķina rezultāti nav uzskatāmi par objektīviem.

20. KD 2.pielikumā paredzēts aprēķinā izmantot atvilci no divām nacionālās piekļuves vietām. Tet nodrošina (skat. SIA Tet Piekļuves datu plūsmas pakalpojumu pamatpiedāvājumu) tikai vienu nacionālās piekļuves vietu, tāpēc iebilstam, ka aprēķinā iekļauta atvilce no divām nacionālās piekļuves vietām.
21. KD 2.pielikumā paredzēts aprēķinu veikt redundantām atvilcēm no nacionālā piekļuves punkta. Tet noteiktās īpašās saistības neietver prasību nodrošināt redundantas atvilces un Tet šādas atvilces nespēj nodrošināt. Redundantas atvilces iekļaušana aprēķinā ir nepamatota, nav nepieciešams alternatīvajam komersantam pakalpojumu sniegšanai un praksē komersanti tādu risinājumu neizmanto. Iebilstam redundantu atvilču izmantošanai aprēķinā, jo tas nepamatoti palielina izmaksas un padara aprēķinu nelabvēlīgu regulētajam komersantam.
22. KD 2.pielikumā paredzēts reģionālās piekļuves gadījumā aprēķinu veikt atvilcēm no reģionālajiem piekļuves punktiem uz regulētā komersanta nacionālo piekļuves vietu. Tas ir absolūti lieks datu pārraides etaps, neviens konkurējošais komersants tādu absurdu risinājumu nelietos, tas tikai nepamatoti padara aprēķinu nelabvēlīgu regulētajam komersantam. Iebilstam, ka aprēķins tiek veikts atvilcēm no reģionālajiem piekļuves punktiem uz regulētā komersanta nacionālo piekļuves vietu, jo tas mākslīgi palielina izmaksas. Saskaņā ar leteikumu 2013/466/ES, aprēķins piekļuvei reģionālajā līmenī konkrētajos apstākļos vispār nav veicams – Regulatoram jāveic tikai viena līmeņa pārbaude, t. i., starp mazumtirdzniecības pakalpojumiem un to piekļuves veidu, kuru izmanto alternatīvie komersanti. Alternatīvie komersanti izmanto tikai piekļuvi nacionālajā līmenī.
23. KD 2.pielikumā noteikts, ka aprēķinā izmantoti Tet aktīvie atvilces pakalpojumi. Tas neatbilst leteikumam 2013/466/ES - Regulatoram aprēķinā jāizmanto tos vairumtirdzniecības pakalpojumus, kurus praksē izmanto alternatīvie komersanti. Praksē atvilcei alternatīvie komersanti izmanto tumšās šķiedras nomu. Lūdzam iekļaut aprēķinā tikai tumšās šķiedras nomas atvilci.
24. KD 2.pielikumā pakārtotā tīkla izmaksu aprēķinā ir pieņemts, ka alternatīvais komersants fiziski izvietos iekārtas vēsturiskā operatora divās galvenajās mezglu vietās neatkarīgi no tā, vai tas piekļūst tīklam ar reģionālo vai valsts BSA. Iebilstam šādam aprēķinam, jo reģionālās piekļuves gadījumā nekāda izvietošana nav nepieciešama vēsturiskā operatora divās galvenajās mezglu vietās.
25. KD 2.pielikumā paredzēts, ka aprēķinā tiek izmantoti Tet aktīvie atvilces pakalpojumi, taču aprēķinā arī tiek piemērotas izvietošanas izmaksas un piemērotas iekštelpu kabeļu maksas. Iebilstam tam, jo Tet aktīvo atvilces pakalpojumu gadījumā nekādas komersantu iekārtas nav nepieciešams izvietot un nav nekādu izvietošanas maksu, nav arī nepieciešams pakalpojums "Kabeļa izvietošana iekštelpās" un nav attiecīgo maksu. Pakalpojums "Kabeļa izvietošana iekštelpās" ir nepieciešams tikai tad, kad neizmanto Tet aktīvo atvilces pakalpojumu, bet līdz piekļuves interfeisam vai līdz izvietotajai iekārtai komersants ierīko savu kabeli (atvilci).
26. KD 2.pielikumā paredzēts, ka tiek veikts aprēķins VULA piekļuves variantam. Saskaņā ar leteikumu 2013/466/ES, aprēķins VULA piekļuvei konkrētajos apstākļos vispār nav veicams – Regulatoram jāveic tikai viena līmeņa pārbaude, t. i., starp mazumtirdzniecības pakalpojumiem un to piekļuves veidu, kuru izmanto alternatīvie komersanti. Alternatīvie komersanti izmanto tikai piekļuvi nacionālajā līmenī.
27. KD 2.pielikumā VULA nomāto līniju dimensionēšanā un aprēķinā tiek izmantotas tikai līnijas ar ātrumiem 0,01 Gbit/s, 0,1 Gbit/s, 1 Gbit/s, 10 Gbit/s. Tas neatbilst pamatpiedāvājumam. Tet piedāvā atvilces pakalpojumus ar sekojošiem ātrumiem: 100 Mbit/s, 200 Mbit/s, 300 Mbit/s, 400 Mbit/s, 500 Mbit/s, 600 Mbit/s, 700 Mbit/s, 800 Mbit/s, 900 Mbit/s, 1 Gbit/s, 2 Gbit/s, 3 Gbit/s, 4 Gbit/s, 5 Gbit/s, 6 Gbit/s, 7 Gbit/s, 8 Gbit/s, 9 Gbit/s, 10 Gbit/s. Un ir pieejami Ethernet piekļuves punkti ar 3 veidu fiziskām saskarnēm un konfigurējamiem ātrumiem :

- 1000 Base-T ar RJ45 ligzdu (1Gbit/s elektriskās saskarnes gadījumā) ar pieslēguma ātrumu $0,1 \cdot n$ Gbit/s, kur n ir naturāls skaitlis, kas ir lielāks par 0 un nepārsniedz 10, un kura vērtību nosaka Tet un Komersants vienojoties;
 - optiskais interfeiss 1000 Base SX vai 10G-SX ar SC vai LC ligzdu, ar pieslēguma ātrumu $1 \cdot n$ Gbit/s, kur n ir naturāls skaitlis no 1 līdz 10 un kura vērtību nosaka Tet un Komersants vienojoties.
28. KD 2.pielikumā paredzēts, ka Tet nodrošina arī 100G atvilces pakalpojumu. Tas neatbilst pamatpiedāvājumam – Tet nenodrošina 100G atvilci.
29. KD 2.pielikumā paredzēts aprēķinu veikt arī redundantām atvilcēm no VULA piekļuves punktiem. Tet noteiktās īpašās saistības neietver prasību nodrošināt redundantas atvilces un VULA piekļuves gadījumā Tet šādas atvilces nespēj nodrošināt. Redundantas atvilces iekļaušana VULA piekļuves aprēķinā ir nepamatota, jo Tet tīkla piekļuves mezgliem arī savu mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanā redundanti savienojumi ir tikai nedaudzos gadījumos. Iebilstam redundantu atvilču izmantošanai aprēķinā, jo tas nepamatoti palielina izmaksas un padara aprēķinu nelabvēlīgu regulētajam komersantam.
30. Aprēķinu rezultātu tabula (KD 2.pielikuma 8-3.tabula) neatbilst Metodikas 14.punktam. Tabulā netiek norādīta ne starpība starp modelētā komersanta ieņēmumiem no mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanas un saistītajām izmaksām par regulēto vairumtirdzniecības pakalpojumu izmantošanu, ne arī modelētā komersanta pakārtotās izmaksas, ieskaitot konkurētspējīgu kapitāla atdevi. Arī KD 2.pielikuma 40.lpp. pēdējais teikums neatbilst Metodikas 14.punktā definētajai pietiekamai cenu starpībai.
31. Vēršam Regulatora uzmanību uz to, ka Metodika, cenu starpības aprēķins un tā rezultāts ietilpst Direktīvas 2002/19/EK 13.panta darbības jomā (cenu kontroles un izmaksu uzskaites pienākumi būtiskas ietekmes komersantam) un ietekmētu tirdzniecību starp dalībvalstīm, tāpēc gan Metodikas projekts, gan tās rezultāti pirms apstiprināšanas ir jānosūta Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem, Eiropas Komisijai un Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādei BEREC.
32. Konsultācijas gaitā Tet uzdeva vairākus jautājumus Regulatoram par aprēķinā modelēto tīklu. Saņēmām Regulatora atbildes: "Cenu starpības aprēķina modelī iekļautie tīkla modelēšanas pamatprincipi balstīti uz modeli veidojušā konsultāciju uzņēmuma pieredzi un zināšanām". Diemžēl jāsecina, ka modeli veidojušajam konsultāciju uzņēmumam ir bijusi vāja sapratne par Tet vairumtirdzniecības pakalpojumiem un to savstarpēju sasaisti, jo aprēķinā tiek skaitīti pakalpojumi, kas konkrētajā modeļa variantā nemaz nav komersantam nepieciešami.

Nemot vērā augstāk minētos Metodikas nopietnos trūkumus un nepilnīgo konsultāciju, Tet iebilst Metodikas apstiprināšanai ierosinātajā redakcijā un aicina Regulatoru veikt rūpīgu Metodikas un cenu starpības aprēķina pārskatīšanu atbilstoši leteikumam 2013/466/ES. Pēc Metodikas trūkumu novēršanas lūdzam veikt atkārtotu konsultāciju. Uzskatām, ka kvalitatīva un caurredzama cenu starpības aprēķina veikšanai vispirms ir nepieciešama kvalitatīva Metodika un aprēķina modelis. Diemžēl Konsultāciju dokumentā piedāvātā Metodika un aprēķina modelis to nenodrošina.

Ar cieņu,

Valdes priekšsēdētājs

Galvenā izpilddirektora p.i.

Uldis Tatarčuks

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Kalnietis, 26473322